

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 34/2021-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Pitoňákovou, advokátska kancelária, Slovenská 5, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Tos 34/2020 zo 6. apríla 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Tos 34/2020 zo 6. apríla 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Tos 34/2020 zo 6. apríla 2020 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,74 eur** (slovom šesťstoosemdesiat eur a sedemdesiatštyri centov) a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. júla 2020 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 34/2021-20 z 26. januára 2021 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ju odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 T 70/2017-242 z 15. februára 2019 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 6 To 46/2019 z 12. septembra 2019 uznaný vinným zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za ktorý mu bol podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 3 a 8 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

4. Návrhom z 9. decembra 2019 podaným okresnému súdu sa sťažovateľ domáhal povolenia obnovy označeného trestného konania, avšak okresný súd jeho návrh uznesením č. k. 4 Nt 7/2019 zo 7. februára 2020 podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

5. O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Tos 34/2020 zo 6. apríla 2020 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, pretože podľa jeho názoru sa okresný súd pri rozhodovaní o návrhu na povolenie obnovy konania vôbec nezaoberal novým dôkazom v kontexte dovtedy vykonaných dôkazov a ani krajský súd nereagoval na žiadnu z jeho námietok.

7. Konštatovanie okresného súdu a krajského súdu, že nový dôkaz (dôkaz s novým obsahom), znalecký posudok [REDAKOVANÉ] predložený sťažovateľom v konaní o povolení obnovy konania, nemôže privodiť iné rozhodnutie o vine, je podľa sťažovateľa iba tvrdením bez odôvodnenia a záver, že sa od znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] (dôkazného prostriedku zabezpečeného okresným súdom v pôvodnom konaní) odlišuje iba čiastočne, nie je pravdou. Je zrejmé, že išlo o podstatné odlišnosti v znaleckých posudkoch, ktoré boli pre odsudzujúci rozsudok podstatné a rozhodujúce.

8. Za „bagatelizovanie“ nového dôkazu sťažovateľ považuje názor krajského súdu, že znaleckým posudkom [REDAKOVANÉ] konštatovaná skutočnosť, že sťažovateľ nemá osobnostné predpoklady na páchanie trestnej činnosti, nemala za následok podstatnú zmenu v dôkaznej situácii, a teda nemôže odôvodniť iné rozhodnutie o vine odsúdeného – sťažovateľa.

9. Sťažovateľ argumentuje, že odsudzujúci rozsudok bol v rozhodujúcom založený na dvoch znaleckých posudkoch, pritom práve poukaz na osobnostné predpoklady sťažovateľa bol jedným z rozhodujúcich dôkazov, ktorý viedol k jeho odsúdeniu. Záver súdneho znalca o absencii

osobnostných predpokladov páchatel'a trestného činu (sťažovateľ'a) páchať trestnú činnosť musí nevyhnutne vzbudiť pochybnosť o tom, či sa trestného činu dopustil. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd tomuto podstatnému zisteniu nevenoval náležitú pozornosť. Ak by tento záver nebol podstatný, potom podľa sťažovateľ'a nie je zrejmé, kvôli čomu by okresný súd dával vypracovávať znalecký posudok na osobnostné predpoklady sťažovateľ'a k páchaniu konkrétneho druhu trestnej činnosti. Ak bolo irelevantné, či páchatel' má alebo nemá osobnostné predpoklady k páchaniu trestnej činnosti, ktorý sa mu kladie za vinu, potom bolo také znalecké dokazovanie zbytočné. Závery znaleckého posudku [REDACTED] potvrdili osobnostné predpoklady sťažovateľ'a k páchaniu trestnej činnosti, pre ktorú bol odsúdený. Tieto závery si okresný súd pri rozhodovaní o vine osvojil a na týchto záveroch založil svoje rozhodnutie o vine sťažovateľ'a. Ak je tu nový znalecký posudok, ktorý osobnostné predpoklady k páchaniu trestnej činnosti sťažovateľ'a nepotvrdí, je neprípustné, aby krajský súd tvrdil, že sú v podstate irelevantné.

10. Takýto selektívny prístup k hodnoteniu dôkazov v závislosti od toho, či sú alebo nie sú v prospech sťažovateľ'a, nie je možné podľa názoru sťažovateľ'a považovať za taký, ktorým by bolo zachované jeho právo na spravodlivý proces.

11. Sťažovateľ dôvodí, že znalecký posudok [REDACTED], ktorý je spochybnený znaleckým posudkom [REDACTED] (teda novým dôkazom), dal vypracovať okresný súd z vlastnej iniciatívy až potom, keď už mal vykonané všetky dôkazy, z ktorých pri rozhodovaní vychádzal. Ak by okresnému súdu stačili na rozhodnutie dôkazy, ktoré boli vykonané pred vypracovaním znaleckého posudku [REDACTED], potom by nemal okresný súd dôvod sám, z vlastnej iniciatívy dávať vypracovávať ďalší znalecký posudok. Okresný súd dospel k odsudzujúcemu rozsudku až na základe tvrdenia ďalšieho súdneho znalca ([REDACTED]) o tom, že špecifická vierohodnosť poškodeného je zachovaná, všeobecná vierohodnosť zachovaná nie je. Na základe uvedeného záveru uveril okresný súd výpovedi poškodeného. Vierohodnosťou sťažovateľ'a sa okresný súd v konaní a ani v odsudzujúcom rozsudku vôbec nezaoberal. Napriek tomu, že dal vyhotoviť znalecký posudok z odboru psychológie, otázku týkajúcu sa posúdenia všeobecnej a ani špecifickej vierohodnosti sťažovateľ'a okresný súd súdnemu znalcovi nepoložil. V konaní o návrhu na obnovu konania predložil sťažovateľ nový dôkaz – znalecký posudok, ktorý potvrdzuje, že u jeho osoby je zachovaná nielen špecifická vierohodnosť, ale na rozdiel od poškodeného je zachovaná aj všeobecná vierohodnosť. V súvislosti s takýmto novým dôkazom bolo potom potrebné pri rozhodovaní o povolení obnovy konania posudzovať aj výpoveď sťažovateľ'a, ktorý akékoľvek spáchanie trestnej činnosti popiera. Aj vzhľadom na uvedené je podľa sťažovateľ'a zrejmé, že ním predložený dôkaz v konaní o povolenie obnovy konania je spôsobilý privodiť iné rozhodnutie o vine.

12. Z prezentovaných skutočností sťažovateľ vyvodzuje, že boli porušené jeho základné práva uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľ'a

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

13. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že v odôvodnení napadnutého uznesenia sa dostatočným a vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal so všetkými podstatnými sťažnostnými

námietkami sťažovateľa, ktoré boli skutkovo významné pre posúdenie zákonnosti a vecnej správnosti dôvodov, ktoré sťažovateľ považoval za naplnenie podmienok povolenia obnovy konania v jeho trestnej veci.

14. Napádané uznesenie podľa krajského súdu v plnej miere zodpovedá zákonnej, ako aj ústavnoprávnej požiadavke na obsahový a vecný rozsah odôvodnenia rozhodnutí s ohľadom na predmet a charakter sťažnostného konania vo veciach rozhodovania o povolení obnovy konania.

15. Senát krajského súdu sa v napadnutom uznesení riadne vysporiadal a preskúmal splnenie podmienok na povolenie obnovy konania a dospel k odôvodneným záverom, na základe ktorých sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu.

16. Na základe uvedeného krajský súd zastáva názor, že ústavná sťažnosť je nedôvodná, a teda nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.2. Replika sťažovateľa:

17. Sťažovateľ vo svojej replike s tvrdením krajského súdu nesúhlasil. Po zopakovaní podstaty ústavnej sťažnosti uviedol, že krajský súd svojím vyjadrením v podstate pokračuje v línii nastolenej okresným súdom a krajským súdom, a rovnako tak iba vo všeobecnosti konštatuje, že sa riadne vysporiadal a preskúmal splnenie podmienok na obnovu konania, avšak na konkrétnu argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa porušenia jeho namietaných práv obsiahnutú v ústavnej sťažnosti vôbec nereaguje.

18. Sťažovateľ tiež poznamenal, že je vo výkone trestu odňatia slobody už takmer rok a pol a takéto vyjadrenie krajského súdu jeho dôveru v spravodlivý súdny systém v Slovenskej republike iba opätovne narušil.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

19. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva spočíva v jeho tvrdení, že krajský súd porušil svoju povinnosť riadne odôvodniť ním vydané napadnuté rozhodnutie, keďže nedal odpoveď na žiadnu zo sťažovateľových námietok obsiahnutých v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu.

20. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že v zmysle svojej konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali

za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. III. ÚS 38/05).

21. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že sťažovateľom v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania neboli predložené také skutočnosti a dôkazy, ktoré by boli súdu skôr neznáme a ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine či treste sťažovateľa.

22. Zdôraznil, že rozhodujúcim pre konečný záver v konaní o povolenie obnovy konania bolo, že nový psychologický posudok znalca [REDAKOVANÉ], ktorý bol vypracovaný na žiadosť obhajcu sťažovateľa nemohol odôvodniť iné rozhodnutie vo veci, pretože tento znalecký posudok obsahuje iba čiastočne odlišný záver ako znalecký posudok [REDAKOVANÉ] v tom, že odsúdený nemá osobnostné predpoklady na páchanie trestnej činnosti. Týmto záverom znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] podľa tvrdenia krajského súdu nedošlo k podstatnej zmene v dôkaznej situácii, a teda nemôže odôvodniť iné rozhodnutie o vine odsúdeného.

23. S prihliadnutím na skutočnosť, že krajský súd sa výslovne stotožnil s rozhodnutím okresného súdu a na jeho odôvodnenie odkázal, ústavný súd sa oboznámil aj s jeho obsahom.

24. Okresný súd návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol s odôvodnením, že znalecký posudok, ktorý si zaobstaral sám sťažovateľ, obsahuje čiastočne odlišný záver o jeho osobnostných črtách v tom smere, že osobnostne nemá žiadne predpoklady na páchanie trestnej činnosti. Takýto záver znaleckého posudku však nemôže determinovať jeho beztrestnosť a nemôže odôvodniť iné rozhodnutie o vine sťažovateľa, lebo na základe ním predloženého znaleckého posudku nedošlo k podstatnej zmene v dôkaznej situácii.

25. K tomuto záveru okresný súd dospel po tom, ako na verejnom zasadnutí vypočul súdneho znalca [REDAKOVANÉ], ktorý zotrval na záveroch svojho písomného znaleckého posudku č.16/2019, v ktorom hodnotil osobnosť sťažovateľa ako introvertný typ, dobre diferencovaný a morálne štruktúrovaný. Intelekt, pamäť a pozornosť sťažovateľa boli v norme a bez známok poklesu výkonnosti. Celkový osobnostný profil nenaznačoval žiadne tendencie účelovému a manipulatívne správaniu. Osobnosť sťažovateľa podľa záverov menovaného znalca nemá psychopatické črty osobnosti a nezistil žiadne rizikové črty, ktoré by korešpondovali s inkriminovaným skutkom. V použitých dotazníkoch zistil, že L skóre je v norme, nezistil snahu, aby sa sťažovateľ javil v lepšom svetle. Psychologickým vyšetrením nezistil schopnosť odsúdeného manipulovať s inými ľuďmi, aby dosiahol svoje ciele, a ani žiadne známky emočnej nevyrovnanosti. Zároveň súdny znalec zotrval aj na svojom vysvetlení, prečo považuje psychologický znalecký posudok [REDAKOVANÉ] za nepreskúmateľný.

26. Zo spisu okresný súd zistil, že súdna znalkyňa [REDAKOVANÉ] osobnostne vyhodnotila sťažovateľa ako introverta, simplexný typ osobnosti, uzavretý, málo komunikatívny, vykazuje známky skrytej agresie bez potreby ubližovať iným, no schopný využiť ju na presadenie svojej veci, kedy využíva manipulatívne a agresívne formy správania na dosiahnutie svojho cieľa. Sťažovateľa vyhodnotila aj ako emočne nevyrovnaného, ktorý nezvláda náročné situácie a podľa ňu aj prudším emóciám hnevu a zlosti. Objavila u neho znaky emočne chladnej osobnosti bez súcitu a ak sa mu vyskytne príležitosť ovplyvniť niekoho a mať z toho úžitok hlavne pri pomalších a menej schopných, tak nemá zábrany prekročiť normy spoločenského správania. Podľa menovanej súdnej znalkyne u sťažovateľa ide o osobnosť, ktorá nemá primeranú sebareflexiu. V závere uviedla,

že konanie, ktoré za vinu kladie obžaloba, zodpovedá psychologickej štruktúre osobnosti odsúdeného.

27. Z relevantnej časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 6T/70/2017-242 z 15. februára 2019, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania stíhaného trestného činu a odsúdený na trest odňatia slobody, vyplýva, že okresný súd pri hodnotení dôkaznej situácie konštatoval, že proti výpovedi sťažovateľa, ktorú výpoveďami podporili ďalšie dve svedkyne, stála výpoveď poškodeného, ktorú takisto podporili ďalšie dve svedkyne. Okresný súd poznamenal, že dôkazy predstavovali dve skupiny vzájomne protichodných dôkazov, kde jedna skupina dôkazov podporovala obhajobu sťažovateľa a na druhej strane bola skupina dôkazov, ktoré podporovali verziu poškodeného. Prvostupňový súd sa na podporu jednej alebo druhej skupiny dôkazov snažil objasniť ešte nejaké ďalšie skutkové zistenia, na základe ktorých by bolo možné preukázať napríklad motív sťažovateľa spáchať takýto čin alebo motív poškodeného krivo obviňovať sťažovateľa, resp. objaviť niečo iné, čo by súdu umožnilo prikloniť sa na jednu alebo druhú stranu, avšak nič z uvedeného sa nepodarilo preukázať do takej miery, aby bolo možné vyhodnotiť jednu skupinu dôkazov za presvedčivejšiu.

28. Okresný súd napokon vychádzal z toho, že jediným priamo usvedčujúcim dôkazom proti sťažovateľovi bola výpoveď poškodeného, ktorú hodnotil ako dôkaz nižšej dôkaznej hodnoty, pretože vo výpovedi poškodeného sa objavilo viacero rozporov, čo viedlo súd k záveru, že len na základe takto hodnotenej výpovede poškodeného, nebolo možné vysloviť výrok o vine sťažovateľa. Avšak v spojení so závermi súdnej znalkyne [REDAKOVANÉ], ktorá podala znalecký posudok z psychologického vyšetrenia poškodeného, okresný súd dospel k záveru, že aj takáto jeho výpoveď, najmä s ohľadom na špecifickú dôveryhodnosť a tiež s dôrazom na znalkyňou tvrdené zistenia, že poškodený nemá sklony ku konfabuláciám, motivačné pohnútky poškodiť niekomu, resp. urobiť niečo zle, nezodpovedá jeho profilu osobnosti, predstavoval dostatočný dôkazný podklad na vyslovenie viny sťažovateľa. Správnosť uvedených úvah mali podporiť aj ďalšie závery [REDAKOVANÉ], podľa ktorých poškodený nie je ani ľstivý, je ľahko ovplyvniteľný a v záťažových situáciách nedokáže byť asertívny. Na základe uvedeného sa okresný súd priklonil k verzii poškodeného, ktorú považoval za podporenú aj výpoveďami dvoch svedkýň. Pokiaľ išlo o výpovede svedkýň svedčiacich v prospech sťažovateľa, tieto okresný súd vyhodnotil ako nepresvedčivé, tendenčné a zaujaté, čo malo svoj dôvod v ich blízkom vzťahu so sťažovateľom. Okresný súd následne dodal, že konštatovanie viny sťažovateľa zodpovedá aj znaleckým záverom [REDAKOVANÉ], podľa ktorej sťažovateľ dokáže manipulovať, aby dosiahol svoje ciele, vykazuje emočnú nevyrovnanosť v náročných situáciách, keď zvykne podľahnúť prudším emóciám hnevu a zlosti, a skutok, ktorý sa kládol sťažovateľovi za vinu, zodpovedal štruktúre jeho osobnosti.

29. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

30. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka (strany) konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené

účastníkom (stranou) konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. III. ÚS 209/04)

31. Za východiskovú pri posúdení sťažnosti sťažovateľa považoval ústavný súd otázku objasnenia účelu konania o povolenie obnovy konania.

32. Inštitút obnovy konania predstavuje zásah do právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím vo veci, keďže umožňuje príslušnému orgánu verejnej moci konať a rozhodovať o veciach právoplatne rozhodnutých. Účelom konania o povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, je odstránenie prípadných justičných omylov. V danom prípade možnosť prelomenia princípu právnej istoty vyplýva z nadradenosti verejného záujmu na správnom, a teda spravodlivom trestnoprávnom rozhodnutí nad verejným záujmom na právnej istote.

33. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

34. V konaní o povolenie obnovy konania podľa Trestného poriadku príslušný súd nepreskúmava zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia, ale posudzuje otázku, či nové skutočnosti alebo dôkazy skôr neznáme v spojení s dôkazmi už vykonanými môžu odôvodniť iné rozhodnutie vo veci, než ktoré už bolo vydané.

35. Pri posudzovaní odôvodnenosti návrhu na povolenie obnovy konania príslušný súd skúma, či sú navrhovateľom označené nové skutočnosti alebo dôkazy spôsobilé zabezpečiť mu v obnovenom konaní priaznivejšie rozhodnutie. Potenciál takto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov nemožno hodnotiť izolovane, ale je potrebné ich hodnotiť vo vzťahu k skutočnostiam a dôkazom, na základe ktorých súd ustálil skutkové zistenia v pôvodnom konaní. Treba však zároveň zdôrazniť, že hodnotenie spôsobilosti týchto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov sa má pohybovať v rovine pravdepodobnosti. Podmienkou pre povolenie obnovy konania nie je absolútna istota, že novo tvrdené skutočnosti alebo dôkazy nepochybne povedú k skutkovým zisteniam odlišným od pôvodného konania. Ako vyplýva zo samotného normatívneho textu zákona (§ 394 ods. 1 Trestného poriadku: „skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli“), pre povolenie obnovy konania postačuje určitý stupeň pravdepodobnosti či dôvodný predpoklad, že novo navrhnuté skutočnosti alebo dôkazy povedú k zmene pôvodného rozhodnutia (obdobne pozri napr. III. ÚS 406/2014, II. ÚS 111/2015).

36. Pre rozhodovanie o povolení obnovy konania sú významné také skutočnosti alebo dôkazné prostriedky, ktorými sú spochybňované usvedčujúce dôkazy vykonané v pôvodnom konaní. Hodnotenie predložených dôkazov nesmie presahovať rámec zistenia, či je pravdepodobné, že tvrdená skutočnosť či nový dôkaz sám, alebo v spojení s už vykonaným dokazovaním by mohol

privodiť zmenu rozhodnutia. Výsledkom hodnotenia nemôže a nesmie byť nové, zmenené skutkové zistenie. Skrz uvedené hodnotenie je potrebné dosiahnuť určitý stupeň pravdepodobnosti, že zmena rozhodnutia je možná. Ide teda o posúdenie otázky, či nové skutočnosti alebo dôkazy sú spôsobilé, samy o sebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi známymi súdu či iným orgánom činným v trestnom konaní už skôr, odôvodniť iné, pre sťažovateľa priaznivejšie rozhodnutie. Toto skúmanie spočíva v porovnaní dôkazov dosiaľ vykonaných a doterajších skutkových zistení s dôkazným významom nových skutočností, resp. nových dôkazov. Pokiaľ by bolo možné dospieť k vysokému stupňu pravdepodobnosti, resp. plne odôvodnenému predpokladu (nie je nevyhnutná absolútna istota v tomto smere) o tom, že by na základe nových skutočností a dôkazov mohlo dôjsť k zmene pôvodného rozhodnutia, je namieste rozhodnúť o povolení obnovy konania. Znalecký posudok, ktorý obsahuje nové skutočnosti, alebo využíva nové vedecké metódy, ktoré vedú k inému skutkovému záveru, je k tomu vhodným dôkazným prostriedkom (pozri napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky pri obdobnej právnej úprave sp. zn. I. ÚS 2517/08 z 24. februára 2009, sp. zn. II. ÚS 2445/08 z 30. júla 2009 alebo sp. zn. III. ÚS 1414/16 z 26. júla 2016).

37. V aktuálnej veci sťažovateľa všeobecné súdy konajúce a rozhodujúce o jeho návrhu na povolenie obnovy konania zotrvali na názore, že na základe „novo“ predloženého znaleckého posudku nedošlo k podstatnej zmene v dôkaznej situácii oproti tej, ktorá bola ustálená v pôvodnom konaní. K tomuto názoru súdy oboch stupňov zhodne dospeli porovnaním záverov znaleckých posudkov doplnených o výpovede znalcov týkajúcich sa psychologického vyšetrenia osoby sťažovateľa, a to znaleckého posudku vypracovaného v pôvodnom konaní a znaleckého posudku predloženého sťažovateľom v konaní o povolenie obnovy konania, keď uzavreli, že tieto sa od seba odlišujú iba čiastočne.

38. V odôvodnení odsudzujúceho rozsudku z 15. februára 2019 okresný súd vyhodnotil, že konštatovanie viny sťažovateľa zodpovedalo znaleckým záverom [REDAKOVANÉ], podľa ktorej sťažovateľ dokáže manipulovať, aby dosiahol svoje ciele, vykazuje emočnú nevyrovnanosť v náročných situáciách, keď zvykne podľahnúť prudším emóciám hnevu a zlosti, a skutok, ktorý sa mu kladie za vinu, zodpovedá štruktúre jeho osobnosti. Naopak, v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania súdny znalec [REDAKOVANÉ] v znaleckom posudku a vo svojej výpovedi tvrdil, že osobnostný profil sťažovateľa nenaznačoval žiadne tendencie účelovému a manipulatívne správaniu a neboli uňho zistené ani žiadne rizikové črty, ktoré by korešpondovali s inkriminovaným skutkom. Psychologickým vyšetrením súdny znalec nezistil ani schopnosť sťažovateľa manipulovať s inými ľuďmi, aby dosiahol svoje ciele, a ani žiadne známky emočnej nevyrovnanosti.

39. Ústavný súd sa prikláňa k názoru, že uvedené závery znaleckých posudkov, ktoré do svojho rozhodnutia o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania okresný súd prevzal a vyhodnotil ako iba čiastočne odlišné (s čím krajský súd súhlasil), nie je možné tak jednoznačne a presvedčivo, ako to prezentovali konajúce súdy, za také (čiastočne odlišné) považovať, pretože tieto z racionálnej stránky vyznievali viac-menej antagonicky. Preto ich vnímanie a vyhodnotenie iba ako čiastočne odlišných si z hľadiska zachovania základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu vyžadovalo tomu zodpovedajúce dôsledné vysvetlenie a odôvodnenie, ktoré však v rozhodnutiach oboch súdov evidentne absentuje. Inak povedané, okresný súd a napokon ani krajský súd žiadnym spôsobom neobjasnili, v čom videli alebo v čom konkrétnom mala spočívať „čiastočnosť“ odlišnosti záverov dotknutých znaleckých posudkov a, naopak, v čom – v ktorých okolnostiach – mali tieto znalecké posudky vyúsťovať do prípadnej zhody odôvodňujúcej konečné rozhodnutie o nedostatočnosti

„novosti“ predloženého dôkazu, a teda ku konštatovaniu, že nedošlo k podstatnej zmene skutkových zistení.

40. Pre posúdenie návrhu na povolenie obnovy konania sú relevantné také skutočnosti alebo dôkazné prostriedky, ktorými sú spochybňované usvedčujúce dôkazy vykonané v pôvodnom konaní. Krajský súd, rovnako ako okresný súd žiadnym spôsobom vo svojich rozhodnutiach nespochybnili dôležitosť (dôkaznú váhu) znaleckého posudku z psychologického vyšetrenia sťažovateľa pre rozhodnutie o jeho vine zo spáchania stíhaného trestného činu. Pritom o významnosti tohto dôkazu pre uznanie viny, tak ako na to upozorňuje aj sám sťažovateľ, svedčí skutočnosť, že okresný súd z vlastnej iniciatívy doplňoval znalecké dokazovanie o psychologické vyšetrenie sťažovateľa po vykonaní všetkých ostatných dôkazov, a to z dôvodu nepriaznivej dôkaznej situácie (vyplýva to z odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 15. februára 2019). Ak by predsa len krajský súd v konaní o povolenie obnovy konania tento názor neakceptoval, bolo namieste, aby túto okolnosť odôvodnil v rámci posúdenia nového dôkazu v kontexte s inými už vykonanými dôkazmi, čo ale neurobil. Sťažovateľ novým znaleckým posudkom oponoval záverom skôr vypracovaného znaleckého posudku, predložil tak konajúcim súdom relevantné skutočnosti a bolo legitímnym jeho očakávanie, že všeobecné súdy sa v konaní o jeho návrhu budú ním nastolenou otázkou zaoberať a vysporiadajú sa s ňou ústavne konformným spôsobom. Ich závery však ostali v rovine tvrdenia bez toho, aby boli náležité odôvodnené.

41. Všeobecný súd by pritom mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí boli rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve súd má poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán konania (obdobne IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 332/09, III. ÚS 678/2016). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

42. Ústavný súd pre úplnosť pripomína, že nie je jeho úlohou, aby krajskému súdu určoval, ako mal nový dôkaz hodnotiť, teda s konečnou platnosťou rozhodnúť, či tento dôkaz smerujúci k preukázaniu novej skutočnosti mohol alebo naopak nemohol viesť k inému rozhodnutiu o vine (či treste) sťažovateľa. Z rozhodnutia napadnutého ústavnou sťažnosťou však jednoznačne a určito nevyplýva, prečo by sťažovateľom predložený nový dôkaz nemohol viesť k inému rozhodnutiu v trestnej veci sťažovateľa.

43. Možno teda uzavrieť, že krajský súd tým, že zamietol sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania, bez toho aby sa riadne, presvedčivo a bez akýchkoľvek pochybností vysporiadal s novými skutočnosťami (dôkazom) v prospech sťažovateľa, ktoré vyšli najavo, a s tým, či tieto mohli mať v rovine pravdepodobnosti vplyv na pôvodné rozhodnutie v trestnej veci sťažovateľa, porušil sťažovateľovi ústavou zaručené právo na súdnu ochranu podľa v čl. 46 ods. 1 ústavy.

44. S prihliadnutím na uvedený záver ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 4 Tos 34/2020 zo 6. apríla 2020 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde

je krajský súd viazaný názorom ústavného súdu, preto jeho úlohou bude po vrátení mu veci na ďalšie konanie rešpektovať názor vyplývajúci z odôvodnenia tohto rozhodnutia a najmä podrobnejšie a presvedčivejšie odôvodniť a vysvetliť ním prijaté závery predovšetkým s ohľadom na vypovedajúcu hodnotu nového znaleckého posudku a z neho plynúcich skutočností (a to ako tých nových samostatne, tak aj v spojení s tými skôr známymi).

V.

Trovy konania

45. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,74 eur.

46. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (replika k vyjadreniam najvyššieho a krajského súdu). Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom tak predstavujú celkovú sumu 680,74 eur vrátane DPH.

47. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilným sporovým poriadkom) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu